

A TITKOS ELRAGADTATÁS FIKCIÓJA

Egy szenvedélyesen hirdetett és erős (szub)kulturális bázissal rendelkező evangéliumi fikcióról¹ szeretnék írni. A fikció a nagy nyomorúság előtti elragadtatás tana. Az olvasók egy része persze már a cím láttán összehúzza a szemöldökét. Miért lenne a titkos elragadtatás *fikció*? Tisztában vagyok azzal, hogy az írásom heves érzelmi reakciót fog kiváltani azokból, akik a tant meggyőződéssel vallják és őszintén szeretik. Engem viszont az a meggyőződés készítet az írásra, hogy a titkos elragadtatásról szóló tannak nincs helye a keresztények hitrendszerében. Evangéliumi keresztények egyik erőssége, hogy a Bibliát tekintik az igazság végső (és végső soron egyetlen) mércéjének. Amikor Szűz Máriáról van szó, azt kérik római katolikus vitapartnereiktől, hogy mutassanak legalább egy ígét, amelyik Mária mennybemeneteléről, büntelenségéről vagy közvetítő szerepéről szól. Ha nem tudnak ilyet mutatni, mariológiájuk pusztán fikció marad. Amikor adventistákkal vitatkoznak, az Ellen G. White-ra, az 1844-es dátumra vagy a vizsgálati ítéletre vonatkozó ígéretet kérik számon. Csakhogy ugyanezen evangéliumi keresztények jelentős része alapvető igazságként fogad el egy tant, amelyiknek legalább annyira nincs bibliai alapja, mint az előbb felsoroltaknak. Ezzel persze megelőlegeztem az írásom végkövetkeztetését. Azt állítom ugyanis, hogy a nagy nyomorúság előtti titkos elragadtatás *nincs benne a Bibliában*, a tan – furcsa népszerűsége ellenére – csupán egy jövőre vonatkozó fikció.

Tisztában vagyok a mondat súlyával. A magyar evangéliumi irodalom megkerülhetetlen hányada régóta azt a nézetet képviseli, hogy az Egyház a közelgő nagy nyomorúság előtt el fog ragadtatni, és ez az elragadtatás időben és jellegében különbözni fog Krisztus dicsőséges visszajövetelétől. Ezt tanítja évtizedek óta az Evangéliumi Kiadó összes e témával foglalkozó könyve, erről olvashatunk a Vetés és Aratás cikkeiben, ezt tette magáévá a Hit Gyülekezete, ezzel találkozunk a jövővel foglalkozó magyarra fordított evangéliumi könyvek többségében, sőt, még filmek és regények is tényként kezelik a tant. Ráadásul ott van az a rengeteg üdvtörténeti táblázat, amelyekben ez a menetrend van részletesen kifejtve és lerajzolva. Hogy lehet olyat állítani, hogy a titkos elragadtatás nincs benne a Bibliában? Mi van akkor a két asszonnyal például, akik együtt örömlnek, majd az egyik felvétetik, a másik otthagytatik? Vagy ott van az az ígevers az első thesszalonikai levélből, amelyikben Pál arról ír, hogy a felhőkön elragadtatunk Krisztus fogadására. Meg a tolvaj az éjszakában. A tolvaj, amelyik úgy érkezik, hogy nem számítanak rá, és talán észre sem veszik. Az emberiség egyszercsak arra ébred, hogy eltűntek ismerőseik, barátaik, szomszédai, és híreket hallanak lezuhant repülőkről, vezető nélküli autók összeütközéséről, túlcsergő és beázást okozó fürdőkádokról, zátonyra futott hajókról stb. Tim LaHaye és Jerry B. Jenkins

regényfolyama (a *Left Behind* sorozat) csak nem szólna olyan témáról, melynek egyáltalán nincs semmi bibliai alapja?!

Az evangéliumi keresztények jelentős része a titkos elragadtatás tanát tényként kezeli. Ha valaki mégis megkérdőjelezi, arra alkalmasint úgy tekintenek, mint ha a Szentháromság vagy a hit általi megigazulás dogmáját kérdőjelezné meg. De ha igazam van, és a tan tényleg nincs benne a Bibliában, akkor a modern kor protestantizmusának egyik leggroteszkebb jelenségével állunk szemben. Azt javaslom tehát, hogy vizsgáljuk meg a tényeket, utána pedig ki-ki döntse el, nem tennék-e nagyobb szolgálatot az evangéliumi kereszténységnek, ha ezt a tant egyszer s mindenkorra a múlt furcsaságai közé számúznánk. Akit már most felkavar a téma, attól csak becsületes nyitottságot és egy kis türelmet kérek, hogy elmondhassam érveimet.

A titkos elragadtatás tana

Először foglaljuk össze, miről is szól a nagy nyomorúság előtti elragadtatás tana. Legfontosabb jellegzetessége az, hogy Krisztus második eljövetelét két részre bontja. Krisztus először eljön az övéiért, és elragadja őket a világból. A hívők felemeltetnek a földről, hogy Krisztussal a levegőégben találkozzanak. Krisztus ekkor még csak a felhőkig jön el, az elragadtatott hívők visszatérnek vele a mennybe. Ezután kezdődik a világ történelmének legborzalmasabb korszaka, a „nagy nyomorúság”. Ez az időszak hét évig (más értelmezés szerint csak három és fél évig) tart, ezalatt Isten kitölti a haragját, és apokaliptikus – a Jelenések könyvében leírt – jelenségek közepette az emberiséget példátlan méretű csapásokkal bünteti. A nagy nyomorúság előli elragadtatás egyik célja ezért az, hogy kimentse az Egyházat az eljövendő harag időszakából, hiszen Isten nem haragra rendelte népét. Krisztus csak az elragadtatásban résztvevőknek jelenik meg, a világ számára eljövetele ekkor még nem látható. Ezért nevezik az eseményt *titkos* elragadtatásnak.

A nagy nyomorúság előtti elragadtatás tana része a *diszpenzacionalizmusnak* nevezett teológiai rendszernek. A diszpenzacionalizmus az üdvtörténetet üdvháztartásokra bontja (pl. az ártatlanság korszaka, az ígélet korszaka, a törvény korszaka, a kegyelem korszaka, a millennium korszaka), és ezeket a korszakokat hermetikusan elválasztja egymástól. Izráel és az Egyház között is éles különbséget tesz.² A diszpenzacionalizmus a tizenkilencedik században terjedt el, és főleg a *Scofield Reference Bible* (Scofield Magyarázatos Biblia) révén lett rendkívül népszerű. Legfőbb vonzerejét eleinte az ószövetségi próféciaák szó szerinti értelmezése adta, ami a teológiai liberalizmus térhódítása idején illeszkedett a fundamentalisták verbális inspirációról alkotott nézeteihez. A diszpenzacionalista megközelítés az Izráel jövőjéről szóló próféciaakat semmiképpen nem alkalmazta az Egyházra, hiszen azok az eredeti kontextusban – a szó szerinti értelmezés elve alapján legalábbis – a zsidóknak szóltak, így jövőbeli beteljesedésük is csak a zsidókra vonatkozhat. Az Egyház korszaka előre nem látott zárójeles időszak, melynek titka Pálnak jelentetett ki.

A zárójeles időszak a zsidók hitetlenségének nyilvánvalóvá válása (vagy az Egyház pünkösd napján való megszületése) és a zsidók újbóli megtérése között van. Az üdvkorszakok egymásra csúszásának elkerülése végett Istennek be kell fejeznie az Egyházzal kapcsolatos munkáját, mielőtt újra a zsidók felé fordul. Hogyan fog ez megtörténni? Erre adott választ a titkos elragadtatás tana. A harag előli megmentés mellett az elragadtatás másik célja tehát az, hogy lezárja az Egyház korszakát, hogy ezáltal az üdvtörténet újból a zsidó néppel folytatódhasson. Diszpenzacionalisták ennek előjeleit vélik felfedezni Izráel állam megalakulásában.³

A tan eredete

Mielőtt rátérnénk a nézet mellett felhozott érvekre, érdemes néhány szót ejteni a tan eredetéről. Sokan valószínűleg azt gondolják, hogy az igazi keresztények mindig is ezt vallották. Az igazság ezzel szemben az, hogy az Egyház történetének első tizennyolc évszázadában senki sem hitt a nagy nyomorúság előtti elragadtatásban. Sem az apostoli atyák, sem az egyházatyák, sem a középkor, sem a reformáció, sem az újkori ébredések, de még a puritánok és pietisták sem. Ennek bárki utánanézhethet.⁴ Az első tizennyolc évszázad keresztény irodalmában nem fogunk olyan utalást találni, amely Krisztus visszajövetelét két epizódra osztaná, az Egyházat Krisztus dicsőséges eljövetele előtt a földről eltávolítaná, vagy Krisztus és az Egyház találkozását titkos eseményként mutatná be. A keresztény teológia történetében a tizenkilencedik század közepéig senki nem vallotta a nagy nyomorúság előtti elragadtatást, de még csak nem is vitatta azt, hiszen a tan egyszerűen nem létezett. Olyannyira nem, hogy még a korai diszpenzacionalisták sem rögtön jutottak a ma már ismert következtetésekre.

A tan születésének körülményei meglepőek, különösen, ha egybevetjük az evangéliumi világban elért sikereivel. A tizenkilencedik század közepén sokan megújult érdeklődéssel fordultak a bibliai próféciaik felé. A próféciaikat újszerű módon tanulmányozó csoportok között volt J. N. Darby testvérgyülekezeti mozgalma (Plymouth Brethren) és Edward Irving londoni gyülekezete. Ezek a csoportok közös prófétai konferenciákat tartottak, melyeken részt vett Darby és Irving mellett B. W. Newton és a testvérgyülekezetek számos vezető személyisége. S. P. Traggelles, aki jelen volt ezeken az alkalmakon, ebben a kérdésben hiteles forrásnak tekinthető. *The Hope of Christ's Second Coming* (Krisztus második eljövetelének reménysége) c. könyvében beavat bennünket a tan keletkezésének történetébe. Irving gyülekezetében ekkoriban a bibliai próféciaik iránti érdeklődés mellett a lelki ajándékok (nyelveken szólás, prófétálás) újjáéledése is zajlott. A nagy nyomorúság előtti titkos elragadtatás gondolata először Irving gyülekezetében hangzott el, a prófétálás lelki ajándékának megnyilvánulásaként. „Nincs tudomásom arról, hogy létezett volna konkrét tanítás Krisztus titkos eljöveteléről és az Egyház titkos elragadtatásáról azelőtt, hogy ez Mr. Irving gyülekezetében 'kijelentésként' elhangzott, majd a Lélek hangjaként elfogadták.” – írja Traggelles. „De akár volt

ilyen elgondolás, akár nem, a modern tan és annak kifejtése ebből a kinyilatkoztatásból származott.”⁵ Darby elfogadta az új kinyilatkoztatást, bár a testvérgyülekezeti mozgalmat eleinte megosztotta a kérdés. A tan végül Scofield magyarázatos Bibliája – és az amerikai fundamentalizmus általi pozitív fogadtatása – révén lett népszerű. A diszpenzacionalizmus az európai protestáns teológiában soha nem vált igazán elfogadottá, de az amerikai evangéliumi kereszténységben óriási népszerűsége tette szert. Az amerikai missziókon keresztül ma már a világ minden pontján jelen van, és dacára annak, hogy az elmúlt évtizedekben sokat veszített korábbi dominanciájából, a könyvkiadás, a bibliaiskolák és a mögötte álló erős anyagi támogatás révén az evangéliumi világban a mai napig meghatározó irányzat.

Itt álljunk meg egy pillanatra, és ismételjük meg a ma már kevesek által ismert tény: a nagy nyomorúság előtti titkos elragadtatás tana *először a tizenkilencedik században egy prófétai megnyilvánulásként hangzott el*. Ez rögtön két megkerülhetetlen kérdést vet fel:

1. Ha a nagy nyomorúság előtti elragadtatás tana igaz, nem zavarbaejtő az a tény, hogy az Egyház történetének első tizennyolc évszázadában senki nem ismerte és ezért nem is vallotta? Hogy lehet az, hogy több mint ezernyolcszáz évig senkinek nem jutott eszébe, hogy az Egyház elragadtatása Krisztus dicsőséges visszajövetelétől időben és jellegében eltérő esemény? Elképzelhető persze, hogy a diszpenzacionalisták ismerték fel először a végidők menetrendjét. De tényleg ez a hihetőbb magyarázat? Remélem, azt senki nem gondolja, hogy a testvérgyülekezeti mozgalom előtt az emberek nem olvasták a Bibliát!

2. Ha elfogadjuk is a prófétai ajándék mai működését (és emellett sok érv szól), vajon doktrinális kérdésekben alapozhatunk-e bármit is Biblián kívüli próféciaira? Nem mondana ez ellent annak az evangéliumi meggyőződésnek, hogy a hit minden kérdésében a Szentírás tanítása az elégséges és mérvadó? Jelenthet útmutatást számunkra bármilyen tanbeli kérdésben a Szentíráson kívüli kinyilatkoztatás? Elképzelhető, hogy egy új prófécia legyen a Biblia megértésének kulcsa? Ha a válaszuk igen, vajon mennyiben különbözik ez attól, ahogyan az adventisták E. G. White segítségével „megértették” az 1844-es dátum jelentőségét?

Az elragadtatásról szóló két igevers

De valóban egy prófétikus megnyilvánulás és nem a Biblia hűségese tanulmányozása lenne az elragadtatásról szóló tan bölcsője? A titkos elragadtatás tanát Darby óta sokan kifejtették, legismertebb védelmezői C. I. Scofield, J. F. Walwood, J. Dwight Pentecost, Lewis P. Chafer és Charles Ryrie voltak. Mindnyájan bibliais emberek, akik kerültek a vallási fanatizmust és rajongást. Soha egyikük sem hivatkozott az irvingiánus kinyilatkoztatásra, kivétel nélkül mind a Bibliát tekintette az új tanítás alapjának. Ha valami, akkor épp a karizmatikus megnyilvánulásokkal szembeni bizalmatlanság volt

rájuk jellemző. Milyen bibliai érvek szólnak hát a tan hívei szerint a nagy nyomorúság előtti elragadtatás mellett?

Érvelésük módjáról később még lesz szó, egyelőre annyit érdemes megjegyezni, hogy a diszpenzacionalizmus sajátos bibliaértelmezési módszert vezetett be. Diszpenzacionalista szerzők sokat írtak arról, amit ők „az igazság beszéde helyes hasogatásának” neveztek. A „helyes hasogatás” alatt olyan hermeneutikai módszerre gondoltak, amely a nagy korszakos narratívából kiindulva, minden bibliai részt a neki megfelelő korszak előre meghatározott jellemzői alapján magyaráz. A titkos elragadtatás esetében is ezt a módszert láthatjuk, bár az alapanyag a tan képviselőinek magabiztosságához képest meglepően gyér. Mindössze két igeverben szerepel a hívők elragadtatásának gondolata: a Máté 24,41-42-ben és az 1 Thesszalónica 4,17-ben. Az elragadtatásról szóló érvek között e kettő kerül elő leggyakrabban, ma már főleg az utóbbi. Vizsgáljuk meg ezeket a verseket, és próbáljuk eldönteni, hogy önmagukban, a korszakos narratíva nélkül valóban tanítják-e, vagy legalább sugallják-e a nagy nyomorúság előtti titkos elragadtatás tanát.

MÁTÉ 24,41-42 A kontextus kedvéért idézzük a 36. versből a 44-ig: „Azt a napot viszont, vagy azt az órát senki nem tudja: sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem csak az Atya egyedül. ³⁷Ahogyan Nóé napjaiban történt, úgy lesz az Emberfia eljövetele is. ³⁸Mert amiképpen azokban a napokban, az özönvíz előtt, ettek, ittak, házasodtak és férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Nóé bement a bárkába, ³⁹és semmit sem sejtettek, míg el nem jött az özönvíz, és mindnyájukat el nem sodorta, úgy lesz az Emberfiának eljövetele is. ⁴⁰Akkor ketten lesznek a mezőn: az egyik felvétetik, a másik otthagytatik, ⁴¹két asszony örül a kézimalommal: az egyik felvétetik, a másik otthagytatik. ⁴²Vigyázzatok tehát, mert nem tudjátok, hogy melyik órában jön el a ti Uratok!” ⁴³”Azt pedig jegyeztétek meg: ha tudná a ház ura, hogy melyik órváltáskor jön a tolvaj, virrasztana, és nem hagyná betörni a házába. ⁴⁴Ezért legyetek ti is készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amelyikben nem is gondoljátok!”

Régi diszpenzacionalisták gyakran használták a 40-41. verseket a titkos elragadtatás illusztrálására, ma már jóval ritkábban hivatkoznak rá. A szövegből egyértelmű, hogy az esemény Krisztus eljövetelekor történik. Mi jellemző erre az eljövételre? Az idézetből elsősorban azt tudjuk meg, hogy az eljövétel váratlan, de a fejezet többi verséből kiderül, hogy látványos is lesz (30), és „ama napok nyomorúsága után” (29) fog bekövetkezni. A 40-41. vers véleményem szerint (és kortárs diszpenzacionalisták véleménye szerint) nem igazán használható a nagy nyomorúság előtti titkos elragadtatás alátámasztására. A szakaszban semmi nem utal arra, hogy az emberek felvétele (elragadtatása) az Emberfia eljövetele előtt néhány évvel történne. Sőt, inkább ezt olvassuk: „Mert olyan nagy nyomorúság lesz akkor, amilyen nem volt a világ kezdete óta mostanáig, és nem is lesz soha. ²²Ha nem rövidülnének meg azok a napok, nem menekülne meg egyetlen halandó sem, de a választottakért megrövidülnek azok a napok.” (21-22) A választottak tehát jelen lesznek, és várják Krisztus dicsőséges eljövételét. Arról lehet vitatkozni, hogy kik is ezek a választottak, de azt elég nagy biztonsággal kijelenthetjük, hogy a szakasz semmit nem tanít egy nagy nyomorúság előtti titkos

elragadtatásról. Az előítéletektől mentes olvasó szemében a fejezet inkább erőteljes cáfolatnak hat. Egyetlen vers maradt ezek után, mely az elragadtatással foglalkozik, vajon az utal-e a diszpenzacionalista menetre?

1 THESSZALONIKA 4,17 Itt is lássuk a tágabb kontextust: „Azt pedig az Úr igéjével mondjuk nektek, hogy mi, akik élünk, és megmaradunk az Úr eljöveteleig, nem fogjuk megelőzni az elhunytakat. ¹⁶Mert amint felhangzik a riadó hangja, a főangyal szava és az Isten harsonája, maga az Úr fog alászállni a mennyből, és először feltámadnak a Krisztusban elhunytak, ¹⁷azután mi, akik élünk, és megmaradunk, velük együtt elragadtatunk felhőkön az Úr fogadására a levegőbe, és így mindenkor az Úrral leszünk. ¹⁸Vigasztaljátok tehát egymást ezekkel az igékkel.”

A diszpenzacionalista értelmezés szerint Pál a nagy nyomorúság előtti titkos elragadtatást tanítja ezekben a versekben. Dicsőséges eljövetele előtt néhány évvel Krisztus eljön a felhőkig, hogy magával vigyen bennünket. A Krisztusban meghaltak feltámadnak, és velünk együtt felemeltetnek a földről. Ez az elragadtatás. Krisztus ekkor még nem jön el a földre, és vele együtt mi is visszamegyünk a mennybe. A mennyben megkezdődik a Bárány menyegzője, a földön pedig a nagy nyomorúság szörnyűségei kezdenek kibontakozni. Vigasztalhatjuk egymást azzal a gondolattal, hogy nem kell jelen lennünk a nagy nyomorúság idején, és a Krisztusban elhunytak is nemsokára feltámadnak.

De vajon ezt tanítja-e Pál a fenti versekben? Először is, hol teszi világossá, hogy a szakaszban nem Krisztus második eljöveteléről, hanem egy azt néhány évvel megelőző eseményről van szó? Mivel máshol nem említ ilyesmit (!), és Jézus sem tesz róla említést, ha csakugyan nem Krisztus dicsőséges eljövetelére gondol, itt lenne a remek alkalom, hogy tisztázza ezt a kérdést. De honnan vesszük, hogy Pál nem a dicsőséges eljövetelre gondol? A szövegben semmi nem utal arra, hogy más eseményről lenne szó. Éppen ellenkezőleg! Ha valaki ismerte Jézus tanítását az Emberfia eljöveteléről, hallotta azt is, hogy hogyan fog az lejátszódni: „És akkor feltűnik az Emberfiának jele az égen, akkor jajgat a föld minden népe, és meglátják az Emberfiát eljönni az ég felhőin nagy hatalommal és dicsőséggel. ³¹És elküldi angyalait nagy harsonaszóval, és összegyűjtik az ő választottait a négy égtáj felől, az ég egyik sarkától a másik sarkáig.” (Mt 24,30-31) Ha most ennek a fényében olvassuk Pál szavait (és mi indokolná, hogy ne ennek a fényében olvassuk?), akkor a kép rendkívül ismerős lesz. Pál is az angyalok harsonájáról és Krisztus népének összegyűjtéséről ír. Pál szavaiban sincs semmi, ami egy *titkos* elragadtatásra utalna, éppen ellenkezőleg, a jelenet ugyanolyan *látványos* (riadó hangja, főangyal szava, Isten harsonája, az Úr alászáll a mennyből), mint Jézus leírásában (feltűnik az Emberfiának jele az égen, meglátják eljönni az ég felhőin, elküldi angyalait nagy harsonaszóval). Mintha Pál kifejezetten arra törekedne, hogy Jézus szavait idézze emlékezetünkbe. Ha Pál ennek ellenére egy másik eseményre gondolt, egy korábbi titkos elragadtatásra, nem kellett volna azt valamilyen módon egyértelművé tennie? De Pál mintha csak még jobban összekeverné az eseményeket, lehetetlenné téve a szétválasztást. Vagy lehet, hogy eleve nincs is két esemény? Tényleg, miből is gondoljuk azt, hogy

lenne? Ha sem Jézus, sem Pál nem beszélt arról az eseményről, ami hét (vagy három és fél) évvel megelőzi Jézus dicsőséges eljövételét, ki ültette a fejünkbe a gondolatot? Honnan vesszük egyáltalán azt, hogy van ilyen titkos elragadtatás? Darby-tól? Akkor először mondjuk ki nyíltan, hogy mi már többet tudunk, mint a korai keresztények, majd rendezzünk zártkörű vitaestet J. N. Darby és E. G. White hívei között... De ne hivatkozzunk Jézusra és az apostolokra, mert úgy tűnik, ők egy árva szóval nem említették a dolgot.

A nagy nyomorúság előtti elragadtatás hívei számára van még egy gond a thesszalónikai szakasszal. A szakasz ugyanis egyetlen szóval sem állítja, hogy Krisztus *csak* a felhőkig jönne el. Pál azt mondja, hogy *mi* ragadtatunk el a felhőkig, az Úr *fogadására*. Magyarul: mi emeltetünk fel oda, ahonnan Krisztus érkezik, hogy fogadjuk őt. Az *apantesis* szó jelentése: „találkozás, szembemenetel, előkelő személyiségek, főhivatalnokok köszöntése a megérkezésük alkalmával”⁶; „ünnepélyesen elébe menni valakinek”⁷. A szó két másik helyen fordul elő az Újszövetségben. Először a Máté 25,6-ban, amikor a keleti menyegzői szokások szerint a szűzek elébe mennek az érkező vőlegénynek, hogy bekísérjék a lakomára, másodszer az ApCsel 28,15-16-ban, amikor a római hívők a Rómába érkező Pál elébe jönnek néhány mérföldet, hogy fogadják őt, és bekísérjék a városba. A szöveg jelentése tehát egyértelmű: mikor Krisztus másodszer eljön, azok, akik az övéi, el fognak ragadtatni a földről a fogadására, hogy vele együtt, az ő oldalán érkezzenek az ítéletre és megújításra váró földre. Nincs szó közbevetett időről, az esemény megegyezik azzal, amiről az apostoli hitvallás így ír: „onnan jön el ítélni élőket és holtakat”.

További bibliai érvek

A fentiekén kívül nincsen más ige, amely konkrét *elragadtatásról* beszélne. Az előbbi két igehely viszont semmit nem mond arról az állítólagos eseményről, amelyik a népszerű felfogás szerint évekkal megelőzi Krisztus dicsőséges visszajövetelét. Van-e ezeken kívül még bibliai érv? Egy-két igevers még elő szokott kerülni. Az egyik ezek közül a Jelenések 3,10: „Mivel megtartottad állhatatosságra intő beszédemet, én is megtartalak téged a kísértés órájában, amely el fog jönni az egész világra, hogy megkísértse azokat, akik a földön laknak.” A magyar fordításból nem derül ki, de néhány angol fordítás szerint Krisztus nem a kísértés órájában *tartja meg*, hanem a kísértés órájából *menti ki* az övéit. A görög szöveg alátámaszthatja ezt az olvasatot, és így a vers utalhat arra – vélik a diszpenzacionalisták –, hogy Krisztus még azelőtt elragadja az Egyházat, hogy elkezdődne a nagy nyomorúság időszaka.

Nem tudom, más hogy van vele, de engem ez az érv továbbra sem győz meg. Először is, még mindig nem talákoztunk olyan igeverssel, amelyik félreérthetetlenül utalna a nagy nyomorúság előtti elragadtatásra, egy olyan eseményre, amely különbözik Krisztus dicsőséges eljövételétől. A Jel 3,10 önmagában semmi ilyet nem állít. Másrészt, az ígélet a filadelfiai gyülekezetnek szól. Elvileg lehet az ígületnek másodlagos jelentése is, amely az Egyház történetének egy bizonyos korszakára vonatkozik, de innentől inkább a spekulációk talajára tévedünk, ahol nagyobb esélyünk van az

eltévedésre mint a tisztánlátásra. Bibliaértelmezési alapelv, hogy a homályos szakaszokat az egyértelmű szakaszok magyarázzák, és nem fordítva. Végül, a magyar fordítás, mely a kísértésben való megtartatásra vonatkozik, nem feltétlenül téves. Különösen akkor nem, ha végigolvassuk azokat a megpróbáltatásokat, amelyeken a Jelenések könyvében szereplő kisázsiai gyülekezeteknek keresztül kellett menniük. A Domitianus császár üldöztetései között élő korai keresztények számára nem tudom, miféle vigasztalást jelentett volna az az ígélet, hogy Isten elragadja majd őket a nagy nyomorúság időszaka elől, ha egyáltalán megérik azt a napot. Nem logikusabb úgy érteni a bátorítást, hogy Krisztus megvédi őket, és nem engedi, hogy a megpróbáltatások súlya alatt elbukjanak?

Diszpenzacionalista bibliamagyarázók rámutatnak, hogy miután a Jelenések 4,1-ben János elragadtatja a mennybe, nem olvasunk többé az Egyházzal. Ez is azt látszik bizonyítani, hogy a 4. résztől leírt csapások idején az Egyház már nincs jelen, hiszen elragadtatott a mennybe. De vajon komolyan vehető-e ez az érv? A Jelenések könyve első fejezetei konkrét gyülekezeteket szólítanak meg. Természetes, hogy ott többször találkozunk a *gyülekezet* szóval. Később képekben látjuk Krisztus és a Sátán harcát, és a keresztények úgy szerepelnek, mint „szentek” (14,12; 17,6), „Jézus vértanúi” (17,6), „elhívottak, választottak, hűségesek” (17,14), valamint „a Bárány menyasszonya” (pl. 19,7). A 4,1-ben csak János elragadtatásáról olvasunk, és ez az elragadtatás látomásban történik, hogy Isten megmutathassa neki a mennyei valóságokat. Ha az Újszövetség egyébként tele lenne a nagy nyomorúság előtti elragadtatásról szóló igékkel, akkor is bajos lenne ezt a verset az Egyház elragadtatásával összefüggésbe hozni, de úgy, hogy a Biblia máshol – eddigi kutakodásunk alapján most már egyre egyértelműbbnek látszik – sehol nem beszél arról a bizonyos titkos elragadtatásról, elképesztő nagyvonalúság ezt az ígét mellette szóló bizonyítékként láttatni.

Az éjszakai tolvaj képe

De ne felejtkezzünk meg az éjszakai tolvajról szóló igékről. A hatvanas-hetvenes-nyolcvanas években sokak számára meghatározó élményt jelentettek Hal Lindsey könyvei, Chuck Smith igehirdetései, de különösen a *Tolvaj az éjszakában* c. film. Az éjszakai tolvaj képe beégett milliók szívébe, és az elragadtatás ikonjává vált. Jézus is és az apostolok is több alkalommal beszélnek Krisztus visszajöveteléről úgy, mint a tolvaj eljövetele az éjszakában, amire senki sem számít. Nézzük meg az idevágó verseket:

„Azt pedig jegyezzétek meg: ha tudná a ház ura, hogy melyik őrváltáskor jön a tolvaj, virrasztana, és nem hagyná betörni a házába. ⁴⁴Ezért legyetek ti is készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amelyikben nem is gondoljátok!” (Mt 24,43-44). Ez az esemény valóban más lenne, mint Jézus látható és dicsőséges eljövetele? Mi utal erre a szövegben? Az egész fejezet az Emberfia dicsőséges eljöveteléről szól. Mi okunk lenne az éjszakai tolvaj képét egy korábban bekövetkező elragadtatásra alkalmazni?

Az éjszakai tolvajra Pál teszi a következő utalást: „Az időpontokról és alkalmakról pedig nem szükséges írnom nektek, testvéreim, ²mert ti magatok is jól tudjátok, hogy az Úr napja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj. ³Amikor azt mondják: Békesség és biztonság, akkor tör rájuk hirtelen a végső romlás, mint a fájdalom a várandós asszonyra; és nem fognak megmenekülni. ⁴Ti azonban, testvéreim, nem vagytok sötétségben, hogy az a nap tolvajként lephetne meg titeket.” (1Thessz 5,1-4) Ha másik napról van szó, mint amiről Jézus beszélt, Pálnak nyilván tisztázni kellene, nehogy félreértsük, és az elragadtatást összekeverjük a dicsőséges eljövettel. De Pál itt sem tesz különbséget a kettő között, ahogy más írásaiban sem.

Egyértelmű, hogy Jézus hasonlata megmozgatta a tanítványai fantáziáját, mert Péter is használja az éjszakai tolvaj képét. De vajon Péter végre beszél-e valamiféle titkos elragadtatásról? „Nem késlekedik az Úr az ígérettel, amint egyesek gondolják, hanem türelmes hozzátok, mert nem azt akarja, hogy némelyek elveszenek, hanem azt, hogy mindenki megtérjen. ¹⁰De el fog jönni az Úr napja, mégpedig úgy, mint a tolvaj, amikor az egek recsegve-ropogva elmúlnak, az elemek égve felbomlanak, a föld és a rajta levő alkotások is megégnek. ¹¹Mivel pedig mindezek így felbomlanak, milyen szentül és kegyesen kell nektek élnetek, ¹²akik várjátok és siettetitek az Isten napjának eljövetelét, amikor majd az egek lángolva felbomlanak, és az elemek égve megolvadnak! ¹³De új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint, amelyben igazság lakik.” (2Pt 3,9-13) Azt hiszem, nem nehéz eldönteni, hogy Péter szerint a tolvaj eljövele inkább egy titkos elragadtatás, vagy a világ vége metaforája-e. Amikor az Úr napja váratlanul eljön, mint az éjszakai tolvaj, Péter fejében a történet véget ér. Krisztus eljövételével elpusztul a jelenlegi világ, és Isten új eget és új földet teremt, ahol igazság lakik.

A Jelenések könyvében kétszer kerül elő a tolvaj képe. „Emlékezzél tehát vissza, hogyan kaptad és hallottad: tartsd meg azt, és térj meg! Ha tehát nem ébredsz fel, eljövök, mint a tolvaj, és nem tudod, melyik órában jövök el hozzád.” (3,3); „Íme, eljövök, mint a tolvaj: boldog, aki vigyáz, és őrzi ruháját, hogy ne járjon mezítelenül, és ne lássák szégyenét” (16,15). Nem találok az igékben semmi félreérthetőt. A tolvaj képe itt is, mint máshol, Krisztus érkezésének váratlanságát hangsúlyozza. Senki nem számít arra, hogy éjszaka tolvaj tör be a házába – Krisztus eljövele ugyanilyen készületlenül éri azokat, akik nem várják őt.

Deduktív érvelés

Az eddigiekből belátható, hogy a titkos elragadtatás mellett nehéz egzegetikai alapon érvelni, hiszen nincsenek a tant alátámasztó igeversek. Az érvekre ezért általában az jellemző, hogy nem annyira bizonyítják, mint inkább *feltételezik* a tant. A titkos elragadtatás tényét adottnak veszik, a feladatot inkább annak eldöntésében látják, hogy mely szakaszok szólnak az Egyház elragadtatása, és mely szakaszok Krisztus dicsőséges eljövele mellett. A tan hívei számára a

tan igazsága olyannyira evidens, hogy azt nem bizonyítani, inkább magyarázni akarják.⁸

A titkos elragadtatás melletti érvekre ezért általában igaz, hogy indukció helyett *dedukciót* alkalmaznak. Az érvelés nem a bibliai szövegek kontextus szerinti értelmezéséből indul ki, hanem előzetes megállapításokból von le logikai következtetéseket. Néhány példa a deduktív érvelésre: „Isten haragja nem sújthatja azokat, akik Krisztuséi. Mivel a nagy nyomorúság időszaka Isten haragjának kitöltése, ezért az Egyház nem lehet jelen ebben az időszakban.”; „Az egész Bibliában kirajzolódik az a minta, hogy Isten kimenti az övéit az ítélet elől (Noé, Lót), természetes, hogy így lesz ez a nagy nyomorúság előtt is.”; „Krisztus bármikor visszajöhet az övéiért, de ha visszajövetelét megelőzi a nagy nyomorúság, akkor nem jöhetne vissza bármikor.” Ilyen deduktív érvelésre egy példa az is, amit Charles Ryrie az armageddoni csatával kapcsolatban említ: „Hogyan sűrítethető össze az utolsó háború a nagy nyomorúság végén egyetlen összecsapásba, vagyis rövid időre, ha az Úr előtte még az Egyházat is elragadja (hogy elkerüljék a haragot), és a hívők ugyanakkor azonnal visszafordulnak, hogy visszakísérjék Krisztust a földre a rövidnek látszó csata döntő befejezésére?”⁹

Amikor konkrét bibliai igehelyekkel kell igazolni a titkos elragadtatást, a tan hívei gondban vannak. A gondot az okozza, hogy a Biblia nem támasztja alá azt, amit ők előzetesen igaznak fogadtak el. A titkos elragadtatás tanára nem a bibliai szakaszok induktív tanulmányozása révén, vagyis nem konkrét igeversek vizsgálata által jutottak el, hanem dedukcióval, az adott keresztény szubkultúra hagyományanyagát előzetesen elfogadva, a végeredményt prejudikálva. A dogmatikai álláspont és az egzegetikai eredmények közötti feszültséget látva az ember két dolgot tehet. Az egyik lehetőség az, hogy tovább erőlteti a dedukciót, újabb és újabb érveket felhozva amellet, hogy a Biblia igenis alátámasztja az előzetesen igaznak elfogadott tanítást. Ebben az esetben nagy esélye van annak, hogy az idézett igeversek az illető számára tényleg azt fogják jelenteni, amit szeretne, ha azok jelentenének. A másik lehetőség az, hogy elveti az előzetes meggyőződését, és induktív megközelítéssel kezdi kutatni az Írásokat. Arra törekszik, hogy az igék valódi jelentését értse meg, és azok alapján alakítsa ki meggyőződését. Ez utóbbi esetben mindenkinek fel kell készülnie a meglepetésekre...

Egyetlen eljövétel

A nagy nyomorúság előtti elragadtatás legfőbb problémája az, hogy az Újszövetségben nem találunk egyetlen olyan igehelyet sem, amelyik megkülönböztetné egymástól Krisztus dicsőséges eljövételét és azt a másik eseményt, amelyre diszpenzacionalisták szerint a hívők várnak. Ha a hívők elragadtatása időben és jellegében különbözik Krisztus látható és hatalommal való visszatérésétől, elvárható lenne, hogy legalább egy igehely a két eseményt együtt, egymástól megkülönböztetve említse. Ilyen igehely nincsen.

Korai diszpenzacionalisták különbséget tettek három újszövetségi kifejezés között. Azt állították, hogy a *parousia* (jövétel) az elragadtatásra vonatkozik, az *apokalypsis* (kinyilatkoztatás) és *epiphaneia* (megjelenés) viszont a dicsőséges eljövételre. A kísérlet azonban hamar csődöt mondott, hiszen az Újszövetség felcserélhetőnek tekinti a három fogalmat. Az 1 Thessz 4,15-ben Pál az elragadtatásra használja a *parousia* szót, az 1 Thessz 3,13-ban viszont ugyanezt a szót választja, amikor azt írja, hogy „Krisztus eljön minden szentjével együtt”. A 2 Thessz 2,8 megint a *parousia* szót használja, amikor a törvénytípró megsemmisítéséről van szó, ami a diszpenzacionalista menetrendben az elragadtatás után hét (vagy három és fél) évvel következik be. Ugyanez a helyzet az *apokalypsis* és *epiphaneia* szavakkal. Az 1 Kor 1,7-ben a hívők várják Jézus megjelenését (apokalypsis), az elragadtatást (?), de a 2 Thessz 1,7-8-ban ugyanez a szó Krisztus dicsőséges eljövételét jelöli. Az 1 Tim 6,14 diszpenzacionalista értelmezésben az elragadtatásra utal, de ugyanazzal az *epiphaneia* szóval írja le, mint amikor a 2 Tim 4,1 azt állítja, hogy Jézus eljön ítélni élőket és holtakat. Ezen az alapon tehát nem lehet megkülönböztetni egymástól a két eseményt.

Nem kell komoly kutatást végeznünk ahhoz, hogy észrevegyük: az Újszövetség minden alkalommal Krisztusnak *egyetlen* visszajöveteléről beszél. Ezt várjuk mi, hívők, és ez az, ami olyan váratlanul éri majd a világot, mint az éjszakai tolvaj. Amikor megtörténik, Krisztus véget vet a jelen világkorszaknak, ítéletet tart élők és holtak felett, majd Isten új eget és új földet teremt. Nincsen olyan része a Bibliának, ahol Jézus visszajövele két eseményből állna. Ha valaki előítéletek nélkül olvassa az evangéliumokat, a leveleket és a Jelenések könyvét, csak arra a következtetésre juthat, amit minden keresztény hitvallás kimond: Krisztus „felment a mennybe, ott ül a mindenható Atyaisten jobbán, onnan leszen eljövendő ítélni élőket és holtakat.” Az Újszövetség jövőképe ebben a kérdésben nem homályos.

A titkos elragadtatás hívei erre azt válaszolják, hogy ők nem is két eseményről vagy Krisztus két visszajöveteléről, hanem ugyanannak az eseménynek két oldaláról beszélnek. De vajon nevezhetünk-e jó lelkiismerettel egyetlen eseménynek két olyan történést, melyek jellegükben alapvetően különböznek, és amelyeket időben évek választanak el egymástól? És a fő kérdés továbbra is az: hol van bármiféle utalás a Bibliában arra, hogy Krisztus második eljövele két fázisban történik meg?

A törvénytípró és Krisztus eljövele

További súlyos csapást jelent a titkos elragadtatás tanára nézve az, amit Pál a 2 Thesszalonika 2-ben a törvénytípró és Krisztus eljövételéről ír. A diszpenzacionalista felfogás szerint a törvénytípró megjelenése és működése, melyről a szakasz beszél, az elragadtatás és Krisztus dicsőséges eljövele között játszódik. Miről is van szó? Idézzük Pált: „Ami pedig a mi Urunk Jézus Krisztus eljövételét és a hozzá való gyülekezésünket illeti, arra kérünk titeket, testvéreim, ²hogy ne veszítsétek el egyhamar józanságotokat, és ne rémítsen meg benneteket sem valamely lélektől származó kijelentés, sem a mi

nevünkben elhangzó megnyilatkozás, sem valamiféle nekünk tulajdonított levél, mintha az Úr napja már közvetlenül itt volna. ³Senki semmiféle módon ne vezessen félre titeket. Mert az Úr napját megelőzi a hittől való elszakadás, amikor megjelenik a törvénytípró, a kárhozat fia. ⁴Ez majd ellene támad, és fölébe emeli magát mindennek, amit istennek vagy szentnek mondanak, úgyhogy beül az Isten templomába is, azt állítva magáról, hogy ő isten. ⁵Nem emlékeztek rá, hogy még amikor nálatok voltam, megmondtam nektek mindezt? ⁶És azt is tudjátok, hogy mi tartja vissza most még, hogy csak a maga idejében jelenjék meg. ⁷A törvénytíprás titokban már folyik, csakhogy annak, aki azt most még visszatartja, el kell tűnni az útból. ⁸És akkor jelenik meg nyíltan a törvénytípró, akit az Úr Jézus meg fog ölni szájának leheletével, és meg fog semmisíteni eljövételének fenségével.” (1-8)

A titkos elragadtatás mellett érvelő keresztények szerint az Egyház az, aminek el kell tűnni az útból, hogy a törvénytípró (aki valószínűleg a végső antikrisztus) színre léphessen. Sok javaslat született már korábban is arra, hogy mi az, ami ideiglenesen visszatartja a törvénytíprót (a római birodalom jogrendje, az evangélium hirdetése, Pál, a Szentlélek, az állam), de nem lehetünk biztosak afelől, hogy mi áll a rejtélyes szavak mögött. A thesszalonikai hívők valószínűleg értették a célzást, és a titkolózásnak is megvolt az oka (amennyiben Pál Rómára gondolt, a titkolózás érthető). Ha a törvénytíprót visszatartó identitása bizonytalan is, a szakasz jelentése nem az.

Az apostol megjelöli a témát: „Ami pedig a mi Urunk Jézus Krisztus eljövételét és a hozzá való gyülekezésünket illeti...” Pál tehát Krisztus visszajöveteléről fog néhány szót ejteni. Vegyük észre, hogy „hozzá való gyülekezésünk” Krisztus eljövetelekor fog bekövetkezni, nem évekkel korábban! A thesszalonikai hívők körében voltak téves elgondolások, melyeket vagy a Szentlélektől jövő kijelentésként, vagy Pálnak tulajdonított irományokból vett útmutatásként igaznak fogadtak el. Ezek alapján úgy gondolták, hogy Krisztus eljövetele és hozzá való gyülekezésük ideje annyira küszöbön áll, hogy akár dolgozniuk sem kell (vö. 3,6-13). Pál ezt a tévhitet cáfolja meg.

A szakasz fő gondolata az, hogy Krisztus eljövetele és a hozzá való gyülekezésünk nem történik meg addig, míg a törvénytípró meg nem jelenik, és be nem ül az Isten templomába. „Senki semmiféle módon ne vezessen félre titeket. Mert az Úr napját megelőzi a hittől való elszakadás, amikor megjelenik a törvénytípró, a kárhozat fia. ⁴Ez majd ellene támad, és fölébe emeli magát mindennek, amit istennek vagy szentnek mondanak, úgyhogy beül az Isten templomába is, azt állítva magáról, hogy ő isten.” (3-4) A thesszalonikaiaknak tehát számítaniuk kell arra, hogy Krisztussal való találkozásuk előtt az antikrisztus hatalomra emelkedik, és megtörténik a nagy hitehagyás. Nem fognak Jézushoz gyülekezni azelőtt, hogy ezek a nehéz idők megvalósulnának. És ezzel Pál semmi újat nem mondott ahhoz képest, amiről már Jézus is tanított. Jézus a Máté 24-ben azt mondta, hogy eljövetele előtt megjelenik Isten templomában a pusztító utálatosság, és olyan nyomorúságos idők következnek, amilyenek sem azelőtt nem voltak, sem utána nem lesznek. Nehéz idők jönnek, de Isten megrövidíti azt az időszakot, hogy a választottak

el ne vesszenek. Amikor Krisztus megjelenik, összegyűjti az övéit a föld négy tája felől, és szájának leheletével elpusztítja a törvénytípót. Ugyanaz a kronológia itt is és ott is.

Azt gondolom, hogy önmagában ez a szakasz megcáfolja a nagy nyomorúság előtti titkos elragadtatást, ha valaki képes előítéletektől mentesen olvasni. „Senki semmiféle módon ne vezessen félre titeket. Mert az Úr napját megelőzi a hittől való elszakadás, amikor megjelenik a törvénytípó, a kárhozat fia...”

Néhány gondolat a „nagy nyomorúságról”

A diszpenzacionalista érveket olvasva és hallva gyakran támadt az a benyomásom, hogy a titkos elragadtatás hívei alapvetően túlértékelik a nagy nyomorúság időszakát. Anélkül, hogy vitát nyitnék a Jelenések könyve értelmezéséről, nem vagyok biztos abban, hogy az ott leírt csapások mindegyike szó szerint, és nem metaforikusan értendő, és abban sem, hogy a könyv kizárólag a jövő apokaliptikus zűrzavarát festi elénk. Jézus valóban azt jövendölte, hogy eljövetele előtt különlegesen nehéz és nyomorúságos idők jönnek, de azt nem állította, hogy ezek a napok mindenestül mások lesznek, mint az emberiség történelmének korábbi nehéz korszakai.

Jézus szavai alapján inkább az a kép alakult ki bennem, hogy a jelen kor nyomorúságai Krisztus eljövetele előtt összesűrűsödnek majd, és általánossá, világméretűvé válnak, de ez nem jelent *minőségi* különbséget a korábban tapasztalt nyomorúságokhoz képest. Inkább *menyiségi* különbségről van szó. Most is vannak keresztényüldözések, akkor talán intenzívebbek lesznek. Most is vannak földrengések, árvizek, ökokatasztrófák, akkor talán egyszerre összejön ezekből mindegyik. Talán az intenzitásuk is nagyobb lesz. Abban azonban nem lesz különbség, hogy ahogy most is Isten haragjának megnyilvánulása egy-egy ilyen esemény (vagy éppen nem az), úgy akkor is az lesz (de talán nem minden esetben). Ahogy most is a megtérésre figyelmeztet, amikor valamilyen katasztrófáról hallunk (Lk 13,4), úgy akkor is az utolsó ítélet előtti figyelmeztetésül fognak szolgálni (Jel 9,20-21; 16,9-11 – amennyiben ezek az igék a nagy nyomorúság rövid időszakára, és nem az egész korszakra vonatkoznak).

Isten népe sokszor tapasztalt különféle nyomorúságokat. „Látván láttam népem nyomorúságát Egyiptomban, és meghallottam sóhajtozását, le is szálltam, hogy megszabadítsam őket.” (ApCsel 7,34) Isten nem a nyomorúság *elől* szabadította meg Izráelt, hanem a nyomorúságból. Az Apostolok cselekedeteiben azt olvassuk: „Erősítették a tanítványok lelkét, és bátorították őket, hogy maradjanak meg a hitben, mivel sok nyomorúságon át kell bemennünk az Isten országába.” (14,22). Isten akaratától tehát egyáltalán nem áll távol az, hogy népét megpróbálja a nyomorúság kohójában (Ézs 48,10), és utána kiszabadítsa onnan. Miért lenne hát idegen tőle az, hogy az Egyház jelen legyen azokban a nagyon nyomorúságos időkben Krisztus eljövetele előtt, hogy aztán örömmel fogadja szabadítóját? Hiszen maga Jézus mondta: „Az emberek megdermednek a félelemtől és annak sejtésétől, ami az egész földre

vár, mert az egek tartóerői megrendülnek. ²⁷És akkor meglátják az Emberfiát eljönni a felhőben nagy hatalommal és dicsőséggel. ²⁸Amikor pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjete fel, és emeljéte fel a fejeteke, mert közeledik a megváltásotok.” (Lk 21,26-27)

A nagy nyomorúság előli elragadtatás örömhírét hallva néha eszembe jutnak azok a keresztények, akiket éppen most kínoznak meg a hitükért. Néha elgondolkodom, vajon Richard Wurmbrandt nem mosolygott volna-e föld alatti magánzárkájában, ha egy vidám amerikai evangélista meglátogatja, és azzal kezdi vigasztalni, hogy az Egyház nem lesz jelen a nagy nyomorúság idején. Eszembe jutnak azok a kínai hívők, akik évtizedek óta börtönben sínylődnek, rendszeres kínzásnak és éhezésnek vannak kitéve, családtagjaikról azt se tudják, élnek-e még vagy már meghaltak. Vagy azokra az indonéz keresztényekre gondolok, akik mindenüket elvesztették a cunami idején, és semmi másuk nem maradt ezen a világon, csak Jézus. Vajon az ő lelkük felbátorodik, amikor egy utazó prédikátor a nagy nyomorúság előli elragadtatásról beszél? De ha már úgyis idéztünk a Jelenések könyvéből, hallgassuk meg, mit mond Krisztus a szmirnai gyülekezetnek: „Tudok nyomorúságodról, és szegénységedről, pedig gazdag vagy, és azok káromlásáról, akik zsidóknak mondják magukat, pedig nem azok, hanem a Sátán zsinagógája. ¹⁰Ne félj attól, amit el fogsz szenvedni. Íme, az ördög börtönbe fog vetni közületek némelyeket, hogy próbát álljatok ki, és nyomorúságotok lesz tíz napig. Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját. ¹¹Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek! Aki győz, annak nem árt a második halál.” (2,9-11)

Befejezésként...

Ebben az írásban az volt az egyetlen célom, hogy rámutassak a titkos elragadtatásról szóló tan tarthatatlanságára. Biztos lesz olyan, akit nem győztek meg az érveim. Talán lesz olyan is, akit meggyőztem, és most úgy érzi, egy értékes, vigaszt jelentő igazsággal szegényebb lett. Az utóbbiakhoz hadd szóljak még néhány szót.

Meggyőződése, hogy az igazság megismerése minden alkalommal szabadabbá és erősebbé tesz bennünket. A szívünket olykor megmelengetik tanítások, melyekről utólag kiderül, nem voltak megalapozottak. Ez része annak a folyamatnak, ahogyan felnötté válunk a hitben. Amikor azonban megismerjük az igazságot, kötelességünk követni is azt. Ha a titkos elragadtatás tana tényleg nem több evangéliumi fikciónál, nem leszünk szegényebbek, ha szakítunk vele. Ha fikció volt, akkor a hitünknek is repedt láncszone volt csak.

Bátorításként még annyit hadd mondjak, hogy a titkos elragadtatásról szóló tan nélkül egyáltalán nem kerülünk szellemi senkiföldjére. Az első tizenhét év század kereszténységével és a ma élő hívők többségével leszünk egy társaságban, hogy velük együtt „várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus *dicsőségének megjelenését*” (Tit 1,13 – kiemelés tőlem).

¹ A *fikció* kitalált történetet jelent.

² Az ún. *progresszív diszpenzacionalizmus* hívei árnyaltabban gondolkodnak a fenti elvekről (többségük ma már a titkos elragadtatás tanát is elveti), de a klasszikus változat még összehasonlíthatatlanul népszerűbb a diszpenzacionalisták körében.

³ Néhány tehetősebb amerikai gyülekezet már most előkészületeket tesz a hitük szerint a nagy nyomorúság idején Petra városába menekülő izráéli zsidók megsegítésére.

⁴ Azt senki nem vitatja, hogy a korai egyházban elterjedt nézet volt a premillennizmus, arra azonban nincs semmi bizonyíték, hogy a pretribulacionizmus (a nagy nyomorúság előtti elragadtatás tana) is létezett volna. Bill Randolph Paul Lee Tannal közösen is mindössze két példát képes összeszedni, melyek véleménye szerint a pretribulacionizmusra utalhatnak (Bill Randolph: *Útmutató a bibliai prófécia megértéséhez*. Evangéliumi Kiadó, 1984.). Az egyik egy idézet Iréneusztól, melyben a 2. századi egyházatya a következőt állítja: „Ezért tehát amikor az Egyház végül elragadtatik ebből, azt fogják mondani: 'Mert olyan nagy nyomorúság lesz akkor, amilyen nem volt a világ kezdete óta mostanáig, és nem is lesz soha.'” (Adv. Her. V/29 – nem V/19, ahogy Randolph kiadványában áll). Ebből Randolph azt a következtetést szűri le, hogy Iréneusz szerint az elragadtatás után lesz a nagy nyomorúság. Ezt nem egészen korrekt módon azzal is megerősíti, hogy az idézetbe beszúr egy megjegyzést, miszerint az „ebből” szó a gonosz korszakra vonatkozik. Az idézet kontextusából azonban kiderül, hogy az „ebből” kifejezetten a Krisztus eljövételét megelőző nyomorúságokra utal, és az is kiderül, hogy az Egyház Iréneusz szerint jelen lesz a nyomorúság idején. Az idézetet közvetlenül megelőző bekezdés éppen azt fejtegeti, hogy mi a haszna annak, hogy az Egyház keresztülmegy a nagy nyomorúság antikrisztusi időszakán! Randolph Paul Lee Tan *The Interpretation of Prophecy* (A prófécia értelmezése) c. könyvéből veszi a másik illusztrációt. Lee Tan Hermász Pásztorának egy látomását értelmezi a nagy nyomorúság előli elragadtatás példájaként (I. könyv, IV. látomás, II.). Az idézett rész homályos prófétai látomásából azonban csak nagy erőfeszítésekkel lehet a pretribulációs elméletre való illusztrációt kovácsolni. De inkább sehogyan.

⁵ Martyn Lloyd-Jones: *The Sovereign Spirit*. Harold Shaw, Wheaton, Illinois, 1985, 81.o.

⁶ Kiss Sándor: *Újszövetségi görög-magyar szómagyarázat*. A Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1983.

⁷ Varga Zsigmond: *Újszövetségi görög-magyar szótár*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.

⁸ Mivel a tant a fundamentalizmus tette népszerűvé, a titkos elragadtatás – és általában a diszpenzacionalizmus – részévé vált a teológiai liberalizmussal szembeni érvrendszernek. Fundamentalisták többnyire vallják az ún. „dominóelvet” (akár egyetlen tanítás feladása középtávon az egész keresztény hit feladását jelenti), ezért a titkos elragadtatás megkérdőjelezését is a liberalizmus térnyeréseként értékelik. A titkos elragadtatást emiatt elsősorban nem bizonyítani, hanem *megvédeni* akarják. Nem tudósként, inkább várvédőként érvelnek.

⁹ Charles Ryrie: *Teológiai alapismeretek*. KIA, Budapest, 1996, 643.o.